

Een vitaal platteland?

Laat dat maar aan jongeren over!

Het project Maatschappelijke Dienst Tijd ontplooidde een aantal succesvolle projecten om jongeren te betrekken bij de toekomst van hun eigen dorp.

DOOR Koos Mirck

Jongeren zijn moeilijk bereikbaar als het gaat om inspraak en democratie.' Je hoort en leest het vaak. Saillant detail: afzender van de uitspraak zijn meestal ouderen. Zij weten slecht aansluiting te krijgen bij jongeren en concluderen al (te) snel dat er bij jongeren geen interesse is om bij te dragen aan de inrichting van de maatschappij. Maar kijk eens naar de vele activiteiten voor en vooral door jongeren op het platteland! Zij realiseren

Arnhem en Nijmegen en PlattelandsJongeren) MDT in drie provincies onder de projectnaam 'Jong Platteland'. Tussen alle projecten waren we misschien een wat vreemde eend in de bijt. Want terwijl jongeren zich bij veel andere MDT-projecten inzetten voor anderen, was dat hier anders. Bij 'onze' MDT-projecten organiseerden jongeren concrete activiteiten met andere jongeren samen in dorpen. Of dachten ze na over wat zijzelf nodig zouden hebben om straks

discussiëren over wat zij belangrijk vinden.

Door de samenwerking met middelbare scholen uit het gebied waren ongeveer 800 jongeren die dag in Appingedam bijeen. Ze kwamen tot een aantal 'topics': thema's waar broodnodig iets mee moest gebeuren. Er werden acht werkgroepen geformeerd en samen met gemeenten werden zaken opgepakt.

Opvallend was dat veel jongeren aangaven ook later graag in het gebied te blijven wonen. Daarvoor zijn natuurlijk wel banen nodig, en goede, veilige en betaalbare woningen. 'Zijn die er dan wel?' was een grote vraag tijdens de Top.

Wil een dorp leefbaar blijven, dan zal het naar jongeren moeten luisteren

woningbouw onder Collectief Particulier Opdrachtgeverschap, creëren ontmoetingsplekken, organiseren vrijetijdsactiviteiten en veel meer. Dan zie je dat jongeren wel degelijk actief zijn. Als ze écht ruimte krijgen en niet in het stramien van volwassenen mee hoeven, hebben ze ambities, ideeën en plannen genoeg. Dat bleek ook tijdens het project Maatschappelijke Dienst Tijd (MDT). Ervaringen die we graag delen. MDT is een project van de Rijksoverheid.¹ Jongeren tussen 12 en 27 jaar zetten zich in voor de maatschappij, maken kennis met vrijwilligerswerk en poetsen hun CV op. De Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK) organiseerde (met partners Hogeschool

in hun eigen dorp of regio op het platteland te kunnen blijven wonen.

JongerenTop Groningen

Een kerngroep van jongeren, onder supervisie van een medewerkster van Groninger Dorpen, organiseerde in juni 2019 de JongerenTop Groningen, om hier ook eens van jongeren te horen wat zij belangrijk vinden om het aardbevingsgebied bewoonbaar, leefbaar en vitaal te houden. Om niet alleen volwassenen en vertegenwoordigers van allerlei maatschappelijke organisaties hardop te laten nadenken over de toekomst van het gebied, maar om de jongeren die er straks wonen (of juist wegtrekken) te laten nadenken en

Westzaans cafeetje

In Noord-Holland gingen dorpsraden en dorpshuisbestuurders op zoek naar jongeren die hun bestuur wilden verjongen. Een moeilijke zoektocht omdat er geen ingangen waren; je kunt echt spreken over gescheiden werelden. Maar de overtuiging was dat jongeren essentieel kunnen bijdragen aan de leefbaarheid van het dorp, en daarom was de inzet groot om ze erbij te betrekken. Gelukkig lukte dat op een aantal plaatsen. Na een lang proces van via via benaderen, ontstond in Westzaan een initiatief vanuit een groep jongeren die een ontmoeting in het dorp wilden organiseren; niet alleen voor henzelf maar voor alle generaties. Jongeren organiseerden op een vrijdagavond het 'Westzaans cafeetje'. Voor een handvol mensen? Nee! Er kwamen 150 mensen

op af. En de jongeren leverden naderhand een compleet schoongemaakt dorps huis op...

Jongerenpanel

In het Limburgse dorp Horst America hebben jongeren geleerd dat hun stem belangrijk is en wordt gewaardeerd door de dorpsraad. Door middel van een brainstormavond werden jongeren gepolst hoe ze dachten over het leven in hun eigen dorp en de toekomst daarvan. Als gevolg van deze avond is er een (vooral nog informeel) jongerenpanel gevormd. De jongeren kunnen bevestigd worden over belangrijke zaken die spelen in het dorp, maar ze weten nu ook bij wie zijzelf terecht kunnen als ze ergens over willen meepraten.

Winst

De grootste winst voor alle deelnemende bewonersorganisaties is dat ze meer inzicht hebben gekregen in het doen en laten van jongeren. De bewonersorganisaties hadden veel moeite met het aansluiten bij de belevingswereld van jongeren en de manier waarop die zich organiseren. Wanneer er al met jongeren werd samengewerkt, dan gebeurde dit veelal vanuit de denk- en werkwijze van de bewonersorganisaties, vaak toch bestaand uit leden van een andere generatie. Door aan de slag te gaan met de MDT, en dan vooral vanuit de gedachte dat de jongere centraal staat, werden de bewonersorganisaties

gedwongen hun eigen standpunten los te laten en zich meer te verdiepen in de zienswijze van de jongeren. Hoewel dit proces niet gemakkelijk was en veel tijd in beslag nam, leverde het de bewonersorganisaties inzichten en nieuwe werkwijzen op.

De inbreng van jongeren is onmisbaar voor kleine kernen. Het zijn de inwoners van de toekomst en wil een dorp leefbaar blijven, dan zal het naar ze moeten luisteren. Door de MDT is de stem van jongeren in een aantal dorpen gehoord. Bij een van de pilots werd bijvoorbeeld benoemd dat het leven in het dorp een stuk leuker was geworden door de organisatie van de activiteiten. Door het gat tussen jongeren en de bewonersorganisaties te dichten, wordt de sociale cohesie en dus ook de leefbaarheid in een dorp vergroot. Zelf geven de jongeren aan tijdens de MDT-trajecten meer zelfvertrouwen te hebben gekregen, het gevoel van: 'als we iets willen, moeten we gewoon beginnen'. Hun zelfbeeld is verbeterd, ze hebben nieuwe vriendschappen gesloten en nieuwe mensen leren kennen. Dat ervaren ze als waardevol, en dat geldt ook voor het gehoord en serieus genomen worden, en het vertrouwen krijgen om plannen uit te voeren.

Conclusies

Vanuit de LVKK en de drie provinciale verenigingen zijn de volgende conclusies getrokken:

- In alle pilots hebben jongeren gewerkt aan vaardigheden als plannen maken, samenwerken met elkaar en met 'ouderen', plannen en organiseren, budgetteren en communiceren (online en face to face), posters en uitnodigingen ontwerpen, plannen bijstellen.
- Jongeren voelen zich meer betrokken bij het dorp en beseffen dat ze zelf een bijdrage kunnen leveren aan het leefklimaat. Ook weten ze nu beter wie ze kunnen aanspreken als ze iets willen realiseren of bijdragen.
- Jongeren hebben geleerd hoe ze moeten omgaan met beleidsmedewerkers en de processen die zij moeten doorlopen om beleidsstukken te kunnen aanpassen.
- Moeilijke methodieken zijn bij geen van deze pilots gebruikt. Het ging via via, met de inzet van social media, door jongeren op te zoeken op hun (hang-)plekken, door zelf als ouderen de stap richting jongeren zetten en ze uit te nodigen om hun bijdrage te leveren.
- Voor veel dorpsorganisaties blijkt de uitdaging te zijn om de eigen comfortzone te verlaten en nieuwe, onwennige stappen te zetten.
- Zoals bleek op de conferentie van het Samenwerkingsverband Burgerschap Europa in Kleve, over de rol van jongeren bij het vitaal houden van hun dorp, zijn er als vervolgstappen verschillende methodieken beschikbaar om in dialoog te gaan over de toekomst van het dorp.

Alle adviezen en inzichten uit de projecten zijn beschikbaar via de brochure Ruimte voor Jongeren. ■

Drs. Koos Mirck is bestuurssecretaris/projectleider van de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen.

Noot

- 1 Het project Maatschappelijke Dienst Tijd loopt landelijk met vele andere projecten nog door. Hierbij is de pioniersfase afgesloten, wat mede heeft geleid tot strakke afspraken over de tijdsduur en tijdsinzet van de jongere. Nu is 80 uren het minimum. Wat ons betreft jammer, want een conclusie van ons project was dat het aantal uren inzet niet relevant was voor het (door jongere én organisatie) ervaren succes en de doorwerking ervan.